

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. I. De paupertate Oratorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

Hæc dicit de Justis *cit. n. 6.* sed mihi persuadere non possum, ista tam severè à benigna matre Ecclesiæ exigì (propter solum terminum *in forma pauperum*, & ejus effectum de quo *n. 2285.*) tibi aliàs sunt iustæ, & graves causæ; his præmissis:

2282. Cum in ejusmodi dispensationibus, difficultatem potissimam faciat. 1. clausula, *dummodo ipsi pauperes, & miserabiles existant.* 2. Attestatio ordinarij super oratorum paupertate, ac miserabilitate, vel (si ipsi Romam accedere non possint) legitimo impedimento. 3. de reliquis operibus, quæ prius peragenda injunguntur rite peractis: breviter ea subjungemus, quæ ad rectam illorum intelligentiam requiruntur.

§. I.

De paupertate Oratorum.

2283. Cum prædicta clausula (*dummodo ipsi pauperes existant*) importet conditionem, verificandam ante mandati executionem, quaestio est, quo sensu (ad mentem Papæ clausulam illam apponentis mandato dispensationis) intelligendum, consequenter verificandum sit, *oratores esse pauperes?*

2284. Pro Resolut. not. 1. inter *inopem, egenum & pauperem* esse aliquam differentiam, ut notat Benedict. Pereyra in *Elucidario utriusque juris n. 581.* secundum quem *inops* dicitur, qui nihil habet; *egenus*, cui defunt vitæ necessaria: *pauper* in jure, qui non 50. aureos habet in bonis, teste Bartol. *L. nonnulli. ff. de Accusat.* & subjungit: igitur *pauperum* appellatione veniunt non solum mendicantes, sed etiam habentes congruam sustentationem, qui tamen attento statu personæ, & dignitate videntur indigere; ita Mascard. *de probat. conclus. 1154. n. 14.* Titaq. *de pia causa in præf. pag. 10.* Bartol. in *l. 1. n. 35. C. de sacros. Ecclesiæ*, & *Surdus de aliment. tit. 1. q. 93. n. 30.* ubi *n. 33.* subdit *pauperem* dici, qui habet multas filias nobiles; *pauperum* quoque appellatione veniunt carcerati, & carcere detenti: quibus proinde erogari poterit legatum, sive relictum factum pauperibus, ut tenet Salicet. in *L. Judices. C. de Episc. aud.*

Not. 2. olim dispensationes *in forma pauperum* non fuisse expeditas, nisi cum clausula: *dummodo ipsi pauperes existant;*

quia verò deprehensum est, quosdam titulo paupertatis usos, non fuisse mediè tam destitutos (ut non potuerint solvere compositiones, aliæque jura officialium) tempore Urbani VIII. constitutum fuisse, ut ad occurrendum ejusmodi fraudibus, deinceps adderetur clausula: *dummodo ipsi pauperes, & miserabiles existant, ac ex suis labore, & industria tantum vivant;* ita Corrad. *l. 8. c. 5. n. 4.*

Ex hoc colliges, quòd dispensatio *in forma pauperum*, præter effectus, quos habet dispensatio *in forma ordinaria* relative ad liberandum ab impedimento dirimentis, liberet etiam à *solutione compositionum, & consuetorum jurium, Officialibus Romane Curie, cæterorumque debitorum*, ut notat Corrad. *cit. n. 2.* consequenter, ne his fraudentur, totam dispensationis vim (superpositis cæteris) fundari in paupertate, & miserabilitate oratorum, eximite illos à onere solvendi compensationes, & officialium jura.

Colliges. 2. cum certum sit, in ambiguis potissimam rationem cognoscendam sensum, & intentionem legis, sitam esse sine fine legis, per eum actum, vel omissionem intento, rectè verificari observantiam legis, qui est conformis fini, per legem intento; cum ergo finis ejus clausulæ sit cavere, ne ficta paupertate, impetretur dispensatio *in forma pauperum*, ne compensationes, & Officialibus Curie fraudentur iuris suis, eà paupertate oratorum, illa non solventium, dicta clausula verificabitur, quæ revera fit, quòd ea onera *morantur*, seu considerato ipsorum statu, & proventibus, prudentium judicio solvere non possint.

Hinc colliges. 3. clausulam: *si ipsi pauperes existant*, sufficienter verificari, si oratores ambo (nam hoc exigitur) in bonis non habeant 50. aureos, ut notavimus *n. 2284.* & tenet etiam Corradus *cit. n. 11.* dixi *in bonis*, non attendendo rem, sed annuum ex illa proventum, considerato eorum statu, & qualitate eorum quoad decentem sustentationem, ut notat de Justis *l. 1. c. 7. n. 69.* quare nisi ultra decentem sustentationem habeant, ex quo compositionem, & Officialium Romane Curie jura solvant, verè pauperes sunt, prout exigitur, ut verificetur ea clausula (*dummodo ipsi pauperes existant*) præcisè confiderata.

§. 11.

De miserabilitate Oratorum.

218. Not. 3. per *soluionem compositionis* hic intelligi certam quantitatem pecunie, pendendam ab oratoribus, qui in certis matrimoniorum impedimentis dispensari volunt. Duplicem causam hujus compositionis, seu pecunie ab oratoribus persolvende assignat Corradus *cit. l. 8. c. 5. n. 3 3. & seq.* Prima est, quia si gratis passim concederentur dispensationes impedimentorum, vix esset, qui non molestaret Curiam, ubi levis etiam spes affulgeret matrimonij melioris cum impedita; ne igitur hoc fiat, compositio exigitur, ut *saltem impensarum timore deterriti* desistant à petendo, secum dispensari.

Altera est, quia, cum Papa, & Sedes Apostolica multis subit necessitatibus, & oneribus, præsertim pro propaganda, tuendaque fide Catholica, præbendo larga subsidia Principibus Catholicis contra hostes veræ fidei, ut constat in tot, ac innumeris propè casibus; justum omnino est, ut, ubi legem suam, in gratiam fidelium, pro certis casibus relaxat, ab ipsis etiam reciprocè juvetur in sustentandis oneribus; quæ incumbunt in dies, pro salute Gregis, & Ecclesie à Christo sibi commissæ.

219. Dices in CC. Trid. *sess. 24. c. 5.* dicitur, ubi iusta causa dispensandi subest, debere dispensari *gratis*. Respondet Corradus *cit. n. 34.* id habere locum *in compositionibus*; non autem *in mercede*, quæ propter bullarum expeditionem solvitur; & sic responsum à S. Congreg. CC. imò Garcia *de Benefic. p. 8. c. 2. n. 101.* nec respectu compositionis servari propter necessitates, & onera Papæ, ac Sedis Apostolicæ; sic illi; quod etiam habet Barbof. in *cit. loco Trid. n. 22.*

220. Non est dubium, in decretis CC. Trid. salvan esse auctoritatem summi Pontificis (ut habetur *ibid. sess. 25. c. ult. ibi: Sancta Synodus omnia, & singula*, sub quibuscunque clausulis, & verbis, de morum reformatione, & Ecclesiastica disciplina *statuta, declarat, ita decreta fuisse, ut in his salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ esset, & esse intelligatur*) non tamen ab ijs recedendum est, nisi constet ipsius summi Pontificis factò, vel mandato, talem recessum, in certo casu, firmatum esse.

Hæc circumstantia, quòd oratores sint *2291. Miserales*, primùm à tempore Urbani VIII. ut dictum est, additur mandato dispensationis *in forma pauperum*, ne per affectatam paupertatem, impetratà dispensatione *in forma pauperum*, iraudentur officiales Curie juribus suis, & dolo impetretur remissio solvendi compositiones. Hinc inferunt communiter Curiales, qui experientiam suam typis mandarunt, hodie, tibi apponitur ea clausula [*dummodo ipsi adeo pauperes, & miserales existant, quod ex labore, & industria sua tantum vivant*] requiri, quòd verificetur, & oratorum paupertas, & miserabilitas, non qualiscunque, sed *quæ non habeant, unde vivant, nisi tantum ex labore, & industria sua*; ita Corradus *cit. l. 8. c. 5. à n. 14.* cum Parisio *de Resign. benefic. l. 16. q. 1. n. 15.* causam reddens: *quia aliàs facile fraudarentur officiales Curie, debitis suis emolumentis.*

Not. autem i. eam circumstantiam: *2292. dummodo miserales &c.* teste Corrado *l. 8. c. 5. n. 4.* à tempore Urbani VIII. *addi ab ipsis officialibus*, & quidem, si ex mente summi Pontificis (secundùm dicta sæpius) non est dubium, & servandam, & verificandam esse; sed difficultas est, ex quo capite quis rectè probet; prout hic exigitur, *se miserabilem esse*, ad effectum impetrandi legitimè dispensationem *in forma pauperum*? Corradus *cit. à n. 12.* ait: *pauperem* hoc loco dici, qui non habet in bonis 50. aureos; *miserabilem*, ad cuius commiserationem nos natura inclinatur: sed hoc ipsum valde obscurum est, & super his nec inter ipsos ejusmodi Curiales convenit, ut, videri potest apud Corradum, & de Justis *loc. cit.* Rebus igitur, & sine, propter quem hæc clausula apponitur, consideratis, salvo meliori judicio, existimo *paupertatem* sufficienter verificari in eo, qui *necessè habet sibi querere vitium labore suo*, ut ait Gloss. in *L. Paupertas. ff. de Accusat. iur. Port. & §. Non tamen Instit.* quibus ex causis: *miserabilitatem* autem, si *tantum* labore suo; *nec alio modo*, sustentare se potest. Et ita sentire videtur de Justis *cit. n. 84.* Cujus ratio est, quia